

David Ben Gurion:

„A zsidó állam a cionizmus teljes megvalósításának kezdetét jelenti“

Jeruzsálemnek a zsidó államhoz kell tartoznia. Brodetsky professor sokkal nagyobb terület kleroszakolását követeli az angol kormánytól

Az „Igen“ és „Nem“ vitájának befejező akkordjai a kongresszuson

— Az Uj Kelet kongresszusi szerkesztőségétől —

Zürich, aug. 10. A szavazást megelőző napon még számos nagyfontosságú felszólalás hangzott el, amelyeket az alábbiakban ismertetünk:

David Ben Gurion, a cionista exekutive elnöke és a munkáspárt vezére nagy érdeklődés közepette lépett a kongresszus szónoki emelvényére. Ez volt a munkásság vezérének első nyilvános megnyilatkozása a felosztás és államterv kérdésében. Amikor Ben Gurion főhéber országláncja megjelent a mikrofon előtt, a várakozás moraja zúgott végig a teremben, a folyosókról betódultak a kint sétálók és a zárt ajtók mögött zsúfozták hálgatták végig az exekutive elnökeknek politikai expozéját.

A beszéd nem hozott meglepetést. Mindenki tudta, hogy Ben Gurion az államterv híve és álláspontját teljes erővel és következetességgel védi. Mégis fontos momentuma volt ez a beszéd a kongresszusnak, mert Weizmann után az exekutive legszámottevőbb faktora mondotta ki a súlyos igent a felosztási államterv kérdésében.

Herbert Samuel javaslata

A lordok házában — mondotta többek között Ben Gurion — egy magasrangú zsidó azt ajánlotta, hogy Palesztina nagy arab birodalomnak egy része legyen és a zsidók elégedjenek meg negyven százalékos bevándorlási maximummal.

Ha lord Samuel, mint zsidó beszélt, nyilvánvalóan meghazudtotta a zsidó népet

A cionizmus nem mandátum vagy állam: a zsidó nép lelkében él

Mindabból, amit a királyi bizottság és a kormány nyilatkozata mond, az jut kifejezésre, hogy Anglia nem akarja tovább vállalni a mandátumot. És így jogaink ellenére is a választás előtt állunk, amelyet az angol kormány rak elénk. És én mint az exekutive tagja és nem, mint egy párt képviselője, cionista felelősségem teljes tudatában kijelentem: mi elfogadjuk a javaslatot, amely zsidó államot ígér Palesztina egy részében. És miért? A mi cionizmusunk nem a deklarációból és nem a mandátumból származik, meg volt már azelőtt is és a zsidó lélek legmélyebb forrásából fakad. És fel kell tennünk a kérdést: melyik ut vezet gyorsabban — nem a végcélhoz, a teljes megvalósulásához, hanem a következő munkaszakaszhoz, Palesztina felépítéséhez? Be kell vallanom, hogy engem mélyen megégedott a tény, hogy olyan hatalom, mint Anglia hivatalosan felajánlja nekünk a zsidó államot. Én tudom, hogy hamis az a beállítás, mely szerint a mandátum kereshetetlen. De ez nem változtat a tényen, hogy az angol kormány ilyen nyilatkozatot tett. Én mégis hiszek a mandátumban, mert mögötte nemcsak a mandatárius hatalom áll, mely saját érdekeit kezesi, hanem egy nép is, amelynek reménye nagy mértékben egybeforrott azzal a joggal, amelyet a mandátum adott. Ha mi akarjuk, hiszünk és harcolunk, nem lehet szétszakítani a mandátumot. Nem a mandátum miatti kétség befolyással állásfoglalásomban, hanem

az az érzésem, hogy a második ut gyorsabb és nagyobb biztosítékot nyújt számunkra, hogy magasabb fokra emelkedünk a cionizmus megvalósításában, ha erre az utra lépünk.

Amit a mandátum adott

Mit adott nekünk a mandátum az elmúlt 17 esztendőben? Háromszázezer zsidó jött Palesztinába és 800.000 dunam földet szerztünk meg. Ez átlag 16.000 zsidó és 47 ezer dunam évenként. Melyik az igy tovább? Senki sem adhat erre határozott választ. Mégis tegyük fel, hogy a legközelebbi 15 esztendőben is ugyanilyen tempóban és körülmények között dolgozva további 250.000 zsidót hozunk az országba és újabb 700.000 dunam

legmélyebb reményeit. Ha mint angol beszélt, azt a rossz tanácsot adta az angol népek, hogy szegye meg ünnepélyes ígértét.

Beszédének visszhangját hallottuk nemrég az iraki kormányának a Népszövetséghez intézett nyilatkozatában, mely szerint tovább mehet a zsidó bevándorlás, de Palesztinának a arab államnak kell lennie és a zsidóknak kisebbségben kell maradniuk. Hogy mit jelent a kisebbségi lét Irákban, arra megtanított bennünket az asszerek sorsa. Sohasem fogjuk elfogadni azt a gondolatot, hogy kisebbség legyünk egy arab birodalomban.

„Erec Jiszráél a zsidó-kérdés egyetlen megoldása marad“

A kérdés, amelyre itt felelnünk kell, nem igen, vagy nem, felosztás vagy nemfelosztás. Palesztina egységessége nem politikai tény, — de benne él a mi szívünkben és nagy könyvünkben. A cionizmus végcélja nem kérdéses.

Erec Jiszráél számunkra a zsidókérdés egyetlen és teljes megoldása marad.

A telepítési lehetőségek szempontja sem állhatja meg egyedül a helyét. Az anticionisták szokták Palesztinát Belgiumhoz hasonlítani. Ha a benépesített Belgium olyan helyzetbe kerül, hogy szerencsétlen belgáknak kell befogadást lehetőséget teremtenie az országban, meg is fogja azokat találni. A szegény Gö-

földet szerzünk meg. Ehhez azonban meg kell szünnie az arab terrornak. De normális adottságok között is 1.300.000 lélekre fog gyarapodni az arabok száma évi 30 ezres szaporulattal, ami azt jelenti, hogy 700 ezer zsidó lesz 1.300.000 arab mellett, vagyis a zsidók a lakosságnak 35 százalékát fogják alkotni és a zsidó földbirtok 7 és fél százaléka lesz Nyugatpalesztinának. De ezen idő alatt Legislative Council és újabb nagy arab felkelés is jöhet. Az arab államok is aktívabbak lehetnek és isten őrizd egy világháborútól. Az idő fatális tényező a cionizmusban, mert a mi erőinknek a növekedésével, az ellenérők is növekednek.

Maximális bevándorlást lehet a kisállamban biztosítani

Mit adhat nekünk a zsidó állam? A zsidó állam proklamálása a királyi bizottság jelentésében megerősíti a mi jogunkat Erec Jiszráélre. Ez a nyilatkozat és ez a tény nem zeteközi politikai aktívum.

Az ország befogadóképessége nem a földtől, hanem a zsidó néptől és annak terem-tőerejétől függ.

Eddig a mandatárius hatalom tisztviselőitől függött a zsidó bevándorlás, akik szabotál-

A zsidó állam lehetőségei 15 év alatt

Ben Gurion ezután arról beszélt, hogy milyen lendítő hatással lesz a zsidó állam a galut zsidó tömegeire és új helyzetet fog teremteni a zsidók számára a világon. Majd kijelentette, hogy véleménye szerint másfélmillió zsidó letelepítésére nyújt lehetőséget az államterv a legközelebbi 15 esztendő alatt. Ebben az esetben nagyobb zsidó lakossága lesz Erec Jiszráélnek, mint amilyen arab lakossága lesz egész Palesztinának. Számomra — mondotta — a kis zsidó állam ilyen határok között csak eszköz arra, hogy

rövid idő alatt olyan reális zsidó erőt teremtsünk, mely alapot nyújt a zsidók és az arabok megegyezésére és egy későbbi föderációra a zsidó Palesztina és az arab világ között.

rögország félmillió görögöt tudott befogadni, amikor a szükség úgy kívánta. Azok a lehetőségek, amiket várakozásaink fűztek Palesztinához és amelyeket munkánkkal bizonyítottunk be, mit sem változtak. Milyen befogadóképességet tulajdonítottak a szakértők a Jaffa melletti homokbuckáknak és nem éle ma 150.000 zsidó Tel-Avivban és nem tudja-e újabb ipari vállalkozásokkal még sokkal nagyobbá tenni Haifát és Tel-Avivot?

A cionizmus hosszas és nehéz történelmi folyamat és megvalósítása fokozatosan megy végbe.

Senki sem találta még fel azt a csodaerőt, mely egycsapásra egyesíti boldogságban a szegény népet és az elhagyott országot. De az sem cionista felfogás, ha kétezer évig vártunk, várhatunk még tovább is. Nem várhatunk.

Mandátum vagy zsidó állam

A kérdés, mely előttünk áll, nem az, hogy állandó kisebbség maradjunk Erec Jiszráélben vagy zsidó államot kapjunk Palesztina egyes részében.

A kérdés reálpolitikai probléma: mandátum vagy zsidó állam.

Angol mandátum egész Palesztina fölött, vagy zsidó állam Palesztina egy részében? Nem az örökkévalóság kérdéséről van szó. A mandátum egyetlen híve sem gondolt örök mandátumra és

a kis zsidó állam hívei sem tekintik örökkévalónak ezt a zsidó államot.

ják a mandátumot. Ezek a tisztviselők szabályozták továbbra is a zsidó bevándorlást?

Ha módunkban áll választani a mandatárius rezsim és egy zsidó kormány között, mely maga állapítja meg, hogy hány zsidó jöhet az országba, a választás számomra nem lehet kétséges.

Mi maximális zsidó bevándorlást akarunk, mely a zsidó nyomortól és a zsidó nép erejétől és nem a főmuffi nyomásától függ. Nehéz kérdés a föld megszerzése. Hatvan éve küzdünk minden kis darab földért. A zsidó államban sem lesz könnyű, mert nem vehetjük el mások földjeit. De elesnek azok a nehézségek, amelyeket a mostani rezsim gördít a földvásárlás útjába. Minden nehézség ellenére megteremtettünk egy zsidó ipart, de nagy politikai akadályokkal kellett megküzdünk. Most a zsidó állam fog kereskedelmi szerződéseket kötni és a zsidó ipart védeni. A kető között nagy a különbség. Nekem drága a szocializmus és mint embernek és mint zsidónak szent a béke, szerves része ez hitvallásomnak. Ezért nem lehet ideálom a militarizmus, de szomorú szükségesség. Gyenge nép vagyunk ellenségek gyűrűjében. Szükségünk van hadseregére és

a templom lerombolása óta először lesz újból zsidó hadsereg Palesztinában, mely meg tud és meg fog védeni bennünket.

Az arabok áttelepítése és Jeruzsálem kérdése

Ben Gurion ezután a zsidó államban maradó arabok áttelepítésének kérdéséről és lehetőségéről beszélt. Hangsúlyozta, hogy ez a javaslat nem a zsidóktól, hanem a királyi bizottságtól jön, mely meggyőződhetett arról,

hogyan járnak el a zsidók, illetőleg a KKL azokkal a fellachokkal, akik a zsidó nemzeti alap által megvásárolt földeken éltek és más megélhetési lehetőségeket kaptak. Rámutatott arra, hogy az áttelepítés nagyarányú zsidó telepítés lehetőségét nyitja meg és nemcsak a zsidó állam területének zsidókkal való benépesítését, hanem a lakatlan arab területeknek arab telepesekkel való kolonizálását is szolgálja.

Ez az állam nem a vég, hanem a kezdet — fejezi be Ben Gurion. — Jeruzsálem, a zsidó állam szerves része és mint annak koronája fogja hirdetni, hogy Erec Jiszráél zsidó ország. Harcolnunk kell azért, hogy az új Jeruzsálem a miénk maradjon. Kivánom az exekutivének, mely ezt a harcot felveszi, hogy a zsidó nép legközelebbi összejövetelére hozza magával a hirt, hogy a zsidó állam, ha azt mi elfogadjuk, holnap valóság lesz. A megváltás kezdete lesz ez, melyre kétezer éve várunk.

Dr. Meyer Ebner beszéde

Ezután Meyer Ebner (Cernauti) emelkedett szólásra. A kérdés magya — mondotta — nem a felosztás, hanem annak méretei. Nem mondhatsz le arról, hogy az exekutive tárgyalásokat folytasson az adott lehetőségek kiaknázása irányában, mert különben stagnáció állna be az egész mozgalomban és építőmunkában, amit nem engedhet meg magának a cionizmus a zsidó nép mai súlyos helyzetében.

A kongresszusnak a zsidó állam mellett kell határoznia, mert az adott lehetőségek közül ez a jobbik.

Nem vagyok még biztos abban, hogy valóban meg fogjuk kapni a zsidó államot. Mindenesetre rendkívüli alkalom ez a lehetőség a cionizmus számára és mi nem vehetjük magunkra egy olyan határozatnak a súlyos felelősséget, mely az exekutívétől megtagadja a tárgyalás jogát. Az a tény, hogy a helyzet kulcsa a mi kezünkben van, nagy előnyt jelent számunkra és kell, hogy legyen bennünk annyi bátorság, hogy bizalommal nézzünk a jövő elébe.

Kis intermezzo következik ezután. Friedländer delegátus a politikai vita lezárását javasolja. Goldmann elnök szavazásra teszi a kérdést és a politikai bizottság 118 szavazattal 77 ellenében elveti a javaslatot.

Erélyes hang a felosztás ellen

A következő szónok Riffin (Hasomé: Hacair): A királyi bizottságot jelentésének és javaslatainak meghatározásában Anglia politikai és stratégiai érdekei befolyásolták. Ha elfogadjuk a felosztási tervet, az angol politika függvényévé tesszük a cionizmust.

A palesztinai angol kormányzat tudatos nyugalommal türtö az arab zavargásokat, hogy ilymódon előkészítse a talajt azon politika számára, mely a királyi bizottság javaslataiban és a kormányának ahhoz fűzött nyilatkozatában jut kifejezésre.

A Hasomer Hacair követeli, hogy a kongresszus vesse el a felosztás gondolatát és ne adjon felhatalmazást az exekutivének arra, hogy tárgyalásokat folytasson a kormánnyal a felosztás kérdésében.

Ezután Rosmarin (Klal-B), dr. Markovics (Judenstartspartei), Goldberg (Klal-A), H. Morris (Délafrika) emelkedett szólásra, majd

Golde Meyerson palesztinai munkáspárti delegátus rendkívüli frappáns beszédben foglalt állást a felosztási terv ellen. Kétkeltem abban, — mondotta — hogy keresztülvihető az arabok áttelepítése a zsidó államból az arab állam területére. Mozgósítanunk kell az egész világ zsidó közvéleményét a harcra ugy az ország felosztása, mint a zsidó bevándorlás és építőmunka korlátozása ellen, amit a felosztási terv meghiusulása esetére irányoz elő a Peel-bizottság jelentése.

Brodetsky tásu pes

Ezután Brodetsky emelvényre té álláspontját val és az exekutive nem helyet nem helyet

— Magam mondotta Brodetsky az exekutive magáról, hogy Sokat beszélt, amelyeket a munkra. Weizmann vendő zsidó áll sok ezt a bees

En a kisebb

Ez azonban ne alapos mérleget banfo-gó tervet nehéző volna zsidó tinában. A ma gaik sokat vé vándorlás teré is. Ha lehetőség tum teljes ker an inkább a ma kis államot.

Az angol

— Az angol megkönnyebbül vet, mert abba Anglia leírzza. Az angol nép együttérzésről iránt, de ennek glia hajlandó le litikát. Ezzel sz parlament hajla seinket jobb fel lanot illetően.

— Mindenesé do közvélemény nitja ellenzését

A zsidó népe kellett volna

Legjobb meggy zsidó népre a Nem fogadhatu éve falat emel rael többi része do államnak ig

El kell vet

a formájában között. Ez a Ha az angol gadjuk a felo ható feltétele illetőleg, mel hogy legyen, ság

— A kongresszus exekutivének a ra, de meg kell nyos feltételek sítanak és köte legközelebbi ko tervet mutasson

Déli két órak deit el az elnö utn folytatták a (Keletgalicia) u nak alaposan ta si tervet, mert világ a cionista határkiigazításá dotta, — mely lehetővé a zsidó 20 esztendő alát do állam területé hez is.

Pool asszony Hadassza annak zottság jelentés zsidó államtól, nagy kórház ép zik abban, hogy rad.

Dr. A. Katz és dr. Schiper benkin, a pale egyik legszámot len beszélt.

— Sok gyome nyebbülést ér bárom-negy „Ferenc József“ vosok ajánlják.

Brodetzky megrázó hatá- tású pesszimista beszéde

Ezután Brodetzky professzor lépett a szó-
noki emelvényre és megrázó beszédben szögezte
te álláspontját a királyi bizottság javaslataival
és az exekutív politikájával szemben,
melyet nem helyesel teljes mértékben.

Magam nevében beszélek csupán —
mondotta Brodetzky professzor — és nem
az exekutív nevében, mely nem mondhatja
magáról, hogy egységes álláspontot képvisel.
Sokat beszéltek itt azokról a lehetőségekről,
amelyeket a tervezett zsidó állam nyújt szá-
munkra. Weizmann kétféleképpen becsülte a jö-
vendő zsidó állam lakosságának számát, más-
ok ezt a becslést is tullicitálják.

En a kisebbik szám realizálásában is ké-
telkedem.

Ez azonban nem ok arra, hogy ne vegyük
alapos mérlegelés tanulmányozás alá a szó-
banfogló tervet. A mai körülmények között
nehéz volna zsidó többséget teremteni Palesztinában.
A mandátumban foglalt politikai jogaink
sokat veszítettek erejükből úgy a bevándorlás
terén, mint más vonatkozásokban is. Ha lehetséges
volna kiharcolni a mandátum teljes keresztülvételét,
hogy mindannyian inkább a mandátumot akarnánk,
mint egy kis államot.

Az angol közvélemény öröme

Az angol közvélemény azonban nagy
megkönnyebbüléssel fogadta a felosztási tervet,
mert abban lehetőséget lát arra, hogy Anglia
lelkázza magáról a mandátum terhet. Az angol nép
és az angol parlament nagy együttérzéssel tett
tanúságot a zsidó népről, de ennek ellenére sem
hihető, hogy Anglia hajlandó lesz folytatni a
mandatárius politikát. Ezzel szemben hiszem
azt, hogy a parlament hajlandó lesz támogatni
követeléseinket jobb feltételek kivívásában a
zsidó államot illetően.

Mindenesetre jobb lett volna, ha a zsidó
közvélemény hat hónappal ezelőtti nyilat-
zatja ellenzését a felosztási tervvel szemben.

A zsidó népnek már januárban tudnia
kellett volna erről az angol javaslatról.

Legjobb meggyőződés szerint megalázó a
zsidó népre a királyi bizottság javaslata.
Nem fogadhatunk el olyan tervet, mely 15
éve falat emel a zsidó állam és Erec Jisraél
többi része közé. A terület, amit a zsidó
államnak ígérnek abszolút elégtelen.

El kell vetnünk az államtervet ebben

a formájában és a szóbanfogló határok
között. Ez a terület nevétségesen kicsi.
Ha az angolok azt akarják, hogy elfogadjuk
a felosztást, nyújtsanak elfogadható feltételeket,
elsősorban a területet illetően, mely lényegesen
nagyobb kell, hogy legyen, mint amit a királyi
bizottság irányoz elő.

A kongresszus adja meg a felhatalmazást az
exekutívának a kormányvaló tárgyalásokra,
de meg kell kötnie az exekutív bizonyos
feltételekhez, melyek jobb jövőt biztosítanak
és kötelezzék az exekutívát, hogy a legközelebbi
kongresszus elé újabb, részletes tervet mutasson be.

Déli két óraker husz perces szünetet
rendelt el az elnök, majd a rövid megszokott
utn folytatták a politikai vitát. N. Landau
(Keletgalicia) úgy véli, hogy a kongresszusnak
alaposan tanulmányoznia kell a felosztási tervet,
mert különben nem értené meg a világ a cionista
tábor magatartását. Olyan határkiszegésért
kell harcolnunk — mondotta — mely nagy zsidó
bevándorlást tesz lehetővé a zsidó államba a
legközelebbi 15-20 esztendő alatt. Ragaszkodunk
kell a zsidó állam területén élő arabok áttelepítésé-
hez is.

Pool asszony (Amerika) bejelenti, hogy a
Hadassza annak ellenére, hogy a királyi bizottság
jelentése elszakítja Jeruzsálemet a zsidó államtól,
elhatározta a jeruzsálemi nagy kórház építésének
folytatását, mert bízik abban, hogy Jeruzsálem
a zsidó népé marad.

Dr. A. Katznelson palesztinai munkáspárti és
dr. Schiper a javaslat mellett, majd Tabenkin,
a palesztinai kibbuci mozgalom egyik legzár-
mottóvezére a felosztás ellen beszélt.

Sok gyomorhajos ember nagy megkönnyebbülést
ér el, ha félórával étkezés előtt három-négy
evőkanálnyi természetes „Ferenc József”
keserűvizet vesz be. Az orvosok ajánlják.

Iorga professzor állt az élére a romániai antiszemita mozgalmaknak

A professzor újabb váratlan zsidóellenes kirohanása.
A Porunca Vremii fölött rendelt el népszavazást:
„Hogyan szabaduljunk meg a zsidóktól?”

Bucuresti, augusztus 13. A cionista világkongresszus eseményei háttérbe szorították az érdeklődést, amellyel a romániai zsidóság, a Curentul hasábjain Palesztina felosztásának kérdéséről és Romániának ebben való érdekességéről folyó ankétot kísérte. Ez az ankét egyébként, amint az előrelátható volt, túlnőtt a Palesztina-kérdés keretein és az egész romániai zsidó-kérdést ölelte fel. Pártvezérek, egyetemi tanárok, a különböző politikai, társadalmi és vallási intézmények vezetői mondották el véleményüket a romániai zsidó kérdésről és így a Curentul ankétján keresztül, kitünő bepillantást nyerhetett az ország zsidósága abba a mentalitásba, amely az ország mai vezető rétegeit a zsidó-kérdésben áthatja.

Többek között szóhoz jutott az ankéton a romániai zsidóság két vezető figurája is: Misu Weissmann volt zsidópárti képviselő és dr. W. Fildermann az U. E. R. elnöke. Mindketten igyekeztek a zsidóság és Palesztina összefüggéseit kihangsúlyozni, hogy a romániai zsidóság aktív és hasznos része ennek az országnak, ahol évszázadok óta lakik, függetlenül tehát a Palesztinába irányuló kivándorlási törekvésektől az antiszemita szölamoknak, amelyek a zsidóknak Romániából való evakuálását hirdetik, sem gazdasági, sem történelmi, sem jogi megalapozottságuk nincs.

Iorga beállott antiszemita elharcosnak

Misu Weissmann és Fildermann nyilatkozatai váratlan fordulatot adtak a Curentul ankétjának. Előbb az Univerusul rugtatott neki, két éles támadó cikkben Misu Weissmannnak, most pedig Iorga professzor támad rá Fildermannra a lapjában a Neamul Romaneschen. Iorga az utóbbi hónapokban egészen meglepő változásokon ment keresztül. A professzor méltán éveken keresztül tanusított a zsidó kérdésben, most egy váratlan fordulattal odaállott az antiszemita mozgalom előharcosai közé. A kulturális liga iasi közgyűlésén tartott beszédeben a tiszta román körzetek létesítésére vonatkozólag tett javaslata és a Curentul ankétjának adott válasza különösen képpen beszédesen bizonyították, hogy Iorga visszatért harmincegy évvel ezelőtti cizista felfogásához. Palesztina kérdésében Iorga egyszerűen kijelentette, hogy Románia külügyminiszterének ragaszkodnia kell Palesztina fenntartásához, hogy a zsidók által Romániából kiszorított románoknak legyen hová kivándorolniuk.

Lapjának mai számában a következőket írja Iorga az ő jellegzetes vég nélküli körmondataival:

Iorga antiszemita kirohanása

„A válaszok, amelyeket a Curentulban két zsidó intellektuel adott, akik közül az egyik az ismert dr. Fildermann, nem maradhatna anélkül ami szerzőiknek kijár, mert különösen az utóbbi tullepet minden határt, abban, amit mint logikai abszurdumot és szemtelenséget mondani lehet a román népre az országban, amelyet ő teremtett meg, ő védett meg, ő nagyobbított meg és ő is akar uralni. Az idegeneknek és betolakodottaknak azon hitét, hogy ez a világ egyetlen kutyánélküli faluja, meg kell semmisíteni és pedig nem ablak és fejbeverésekkel, ami semmire sem vezetett, hanem az efféle arcátlanságoknak határozott elvetésével.

Ennélfogva én, aki a romániai zsidókról egész tanulmányt írtam, a Román Akadémia emlékiratal között, tehát történelmi

tanuságok alapján, amelyeket nem lehet elvitatni — elfelejtett kis könyv ez, egy országban, ahol ugyszólván semmi alapot nem olvasnak — cikksorozatban fogom kimutatni, milyen goromba hamisítással igyekeznek Romániát nem olyan országgá tenni, amely befogadta az idegeneket, hogy hálásak legyenek neki, hanem egy bizonytalan, részben buta, részben korlátolt ben-
szülöttektől lakott területet látni benne, ahol kolonizálni lehet.

Mert erről van szó: kolonizálásról. Ezt le kell lepnie annak, aki látja. Meg kell akadályoznia annak, aki tudja. Ezekkel az állításokkal kezdjük és ezek-
kel fogjuk végezni.

Iorga cikksorozatának címe: „Judaica“.

Jobboldali örömről vallás Iorga cikke miatt

A jobboldali sajtó természetesen leirhatatlan lelkesedéssel fogadta Iorga cikkét.

A nacionalizálás utján:

A nagyküüllőmegyei ügyvédi kamara kizárt egy zsidó ügyvédet tagjai sorából...

Munkában az új kamarai választmány

Sighisoara, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Mint ismeretes, pár hónappal ezelőtt az ország összes ügyvédi kamaráiban megindult a nacionalizálási folyamat, amely a kamarák fokozott románosítását tűzte ki maga elé főcélu.

Az erdélyi viharos és már ismert ügyvédkamarai választások során, talán a leg-
radikálisabban a nagyküüllőmegyei ügyvédi kamara problémáját oldották meg a többségi ügyvédek. Ebben a kamarában az impériumvátozás óta dr. Ipsen Frigyes medgyesi szász ügyvéd volt a dekan és a megye kisebbségi ügyvédek többségére való tekintettel a kamarai választmányában is a kisebbségek voltak túlsúlyban.

Az ideai ügyvédkamarai választás, azonban, amelyet a túlzott nacionalizmus fűtött át megváltoztatta a nagyküüllőmegyei kamara választmányának képét. A kamarai élére többségi dekan került és a választmányban is csak a volt dekan dr. Ipsen Frigyes, mint jogszertni választmányi tag képviseli egyedül a kisebbségek érdekeit.

A nagyküüllőmegyei kamara új és sovinsizta érzésektől átfűtött választmánya a napokban már meg is kezdte tisztogatósi folyamatát.

A kamarai választmánya két kisebbségi ügyvéd fegyelmi ügyet tárgyalta le és mindkét ügyben súlyosan marasztaló ítéletet hozott.

Elsőször dr. Havas Jenő medgyesi fiatal ügyvéd került a segesvári ügyvédi kamara választmánya elé, akit dr. Dobré J. segesvári ügyvéd védett.

A fiatal zsidó ügyvédet, különböző megántermészetű erkölcsi kilengésekkel vádozták, melyekre vonatkozólag a feljelentő ügyvéd, a kamarai egyik választmányi tagja tanukat sorakoztatott fel és végül is, a kamarai választmánya négy szavazattal egy ellenében, örökre eltiltotta az ügyvédség gyakorlásától, dr. Havas Jenő ügyvé-

A Porunca Vremii megállapítja, hogy Iorga ezzel a cikksorozattal hatalmas elégtelt szolgáltat az országnak s valósággal balzsamot önt a nemzet vérző szívére. A zsidó megpofozása mérhetetlen örömet szerzett a román közvéleményben, amely habozás nélkül követni fogja az apostolt azon az uton, amelyet megnyitott a nemzet felszabadulása felé. A lap mai számában nemzeti „Referendum” beindítását határozta el és a következő kérdésre kér választ olvasóitól:

„Hogyan szabaduljunk meg a zsidóktól?”

Az Univerusul ugyancsak nagy cikkben kommentálja Iorga kirohanását. „Az idegenek inváziójától elárasztva — írja az Univerusul — a román nép most értette meg igazán, melyik az a fekély, amely szervezetét rágja, látva nap-nap után, hogy évszázados törekvéseinek gyümölcsét hogyan tulajdonítják el nagy étvágyu, de hivatlan vendégek. Iorga professzor, aki a nép érzéseinek és törekvéseinek visszhangja, új lendületet ad ennek a harcnak, amelyből a román nép feltétlenül győztesként kell, hogy kikerüljön...”

del, akit kizárt a segesvári ügyvédi kamara tagjainak sorából.

Az ítélet természetesen mély megdöbbenést keltett a kisebbségi ügyvédek körében annak ellenére, hogy maguk a kisebbségi ügyvédek is megállapították, maguk között, hogy a kizárt fiatal ügyvédre vonatkozó vádpontok némelyike valószínűnek tetszett, de semmi esetre sem vonhatták maguk után az ügyvédi kamara választmányának súlyos és egy életre kiható ítéletét.

Még különösebbnek tartja a közvélemény azt, hogy az ügyvédi kamara választmányának tagjai a tárgyalás alkalmával, a vád tanuitól kérdezték meg, hogy az ügyvéd méltó-e foglalkozásának gyakorlására, mert hiszen ezt a körülményt, maga a kamara és nem magánszemélyek vannak hivatva eldönteni.

A medgyesi fiatal zsidó ügyvéd a brassói táblához fellebbezte meg az ügyvédi kamara súlyos határozatát, ahol Radu Olteanu, az ismert brassói ügyvéd fogja védeni.

Ugyanakkor azonban a segesvári ügyvédi kamara még egy marasztaló határozatot hozott.

Dr. Pospisil Rudolf segesvári ügyvédet egyik ügyfelével történt elszámolási különbözetért jelentették fel a nagyküüllőmegyei ügyvédi kamaránál, annak ellenére, hogy az ügyféllel való vitás ügy már azóta elrendezést nyert.

Az ügyvédi kamara ebben az esetben is súlyos precedenst kreált. Dr. Pospisil Rudolf segesvári ügyvédet hat hónapra felfüggesztette ügyvédi hivatásának gyakorlásától, amely határozatot az ügyvéd szintén fellebbezte a brassói táblához.

A nagyküüllőmegyei ügyvédi kamara tehát már megkezdte munkáját... És az első határozatok nyomán fokozott aggodalommal tekint működése elé a Kisebbségi ügyvédi társadalom...

Benczel Béla.

MUSSOLINI, AZ EMBER

Írta: John Gunther

Allert de Lange amszterdami kiadó-cégénél érdekes új könyv készül. Egy angol politikai riporter írásait fogja tartalmazni, aki keresztül-kasul járta Európát, tanulmányozta az embereit, az eseményeit és gyakran bepillantott az színpadok mögé. So sehe ich Europa (Így látom én Európát) lesz a címe. Az itt következő próba kitűnően megvilágítja a Gunther kvalitását. Sokat látott és pompás szórakoztató.

Mussolini kistemetű ember, — ez az első megfigyelés azok számára, akik összeakadnak vele. Akárcsak Napoleon, össze-vissza 165 centiméter. A válla széles, viszont a keze finom, szinte törékeny. Szereti a fasiszta esztétika tizedesi egyenruháját hordani, — ez az is a Napoleoni petit caporalra emlékeztet. A Palazzo Veneziaában dolgozik, ez a palota Róma központjában fekszik és mintegy tíz autópercnyire tőle, a Villa Nomentana-ban, a Porta Pia-nál lakik. Egy római szenátorokráta, Torlonia herceg, bocsátotta a rendelkezésére, mert nem bírta el a karbantartás költségeit. Most már szeretné visszahagyni a palotáját, de Mussolini megszerette, különösen a kertje után bolondul.

A Mussolini felesége, Donna Rachele Guidi, Milanóban lakott mostanáig. Nemrégiben azonban ő is átköltözött Rómába és szintén a Torlonia herceg villájában lakik. A donna szerepe származását homály fedi. Az egyik beszámoló szerint pincérlány volt valamelyik római kocsmában. De van a fámának egy másik változata is. Mussolini apjának házasszonya volt, amikor visszavonult a kovács mesterségtől. Öt gyermeket szült Mussolininek.

Mussolini 53 esztendősen létezik virulón egészséges; ezt elsősorban szigorú étrendjének köszönheti. Kevésbé a miniszterelnöki nevezése után súlyos gyomorbetegséget szenvedett, ma is főképpen tej és gyümölcsön él. A multkoriban egy amerikai újságíróval beszélgetett és odamutatott az asztalán álló gyümölcsös kosárra: „Íme a jó egészség titka. Gyümölcs, gyümölcs, gyümölcs. Reggelre egy csésze kávé, iszom gyümölcscsel. Délután egy tál levest gyümölcscsel és vacsorára megint gyümölcsöt eszem. Huszt sohasem eszem, legfeljebb hébe-hóba halat”. Szereti a testgyakorlást. Lovagol a Torlonia-villa kertjében, vív, uszlik, gyalogol. De nem dohányzik és nem iszik alkoholt. Fiatal korában szeretett a nőket, ám az utóbbi öt esztendőben nem sokat törődik velük.

Mussolini meghallgatja az embereit, de csak nagyritkán hallgat rájuk. Egyedül dönt. Ha kedve tartja, hozzáférhetetlen, akárcsak a dalai láma. Amikor az 1935-ös genfi krízis idejében cudar rossz kedvében volt, senki sem mert a közelébe férkőzni Sir Eric Drummond, a római angol nagykövét is elkerülte, mert egyenesen féltelmesen hatott rá. Ezerről ismerőse van, de egyetlen barátja sem. Emil Ludwignek bevalloita, hogy senkiben sem bízik. Az olasz fordításból azonban töröltek ezt a passzust. Elvégre témérek olyan szolgálatba és el abban a hitben, hogy megölegette a bizalmáért.

Szereti az újságírókat. De primadonna alkatúak vannak és csinyján kell vele bánni. Sohasem kedves és megveti a hízelgést; csak nagyon ügyesen tállal bókokat sziveli. A hangulatok embere: egyszer goromba és brutális, másszor vidám és lármás. Eszébe sem jut, hogy erőt vegyen magán, vagy elpalásolja a pillanatnyi érzéseit. Ha ügyesen interjúvoltták, bókokkal traktálja az újságírókat, többet kérdez, mint amennyit válaszol. Hízelgéssel lehet a legkönnyebben a keze felé férkőzni. Egy újságíró kollégám lélekvesztve mesélte, milyen kérdést szögeztett neki: Hol tartana excellenciád a saját pályán, ha önmagára nézve is kötelezőnek tartaná a fasiszta erényeket: a fegyelmet, a hűséget és az engedelmességet?

Mussolini tisztában van az interjú propagandisztikus erejével. Ezért bántik olyan bőkezűen vele. Sok újságíró van, akik megejtik a diktátort vagy az államfő hízelgése és ha Mussolini vagy Hitler fogadta, ha az elfoglalt államférfi egy-egy barátságos órával aján-

dékozza meg, kötelességének itéli, hogy ezután is szórmentében bánjon vele.

Nemrégiben egy angol újságíró járt a Duce-nél és Mussolini megkacagatták az elmesélt megjegyzései. Az újságíró megírta ezt a cikket tervezetében, amelyet jóváhagyás végett be kellett mutatson. Mussolini kihúzta a cikkből a kacagás hírét. Diktátorok sohasem nevetnek!

Akad két újságíró, akik a nyilvánosság előtt zavarba hozták Mussolini. Locarnóban történt ez, 1925-ben, ama három alkalom egyikén, amikor a Duce elhagyta az országot. A fasiszma ekkor kaparintotta meg a nagy olasz liberális lapokat. A nemzetközi újságírók rossz néven vette a módosított és bojkottálta a sajtóétekezleteit. De az újságírók körülvevők szállodája előcsarnokában és Mussolini duzzogva, acsakorodva nézett farkasszemet velük. A Daily Herald munkatársához fordult, a feltűnően vörösszakállú George Slocombehez: Na, hogy vannak a kommunista elvtársai? — szögezte neki a kérdést. Slocombe kifogástalan udvariassággal válaszolt: Nem vagyok kommunista, elnök ur, szocialista vagyok. Mire Mussolini rámondott: Akkor tévedtem. A hollandiai George Nypelsből erre kicszszott a megjegyzés: Nem először!

Mussolini szakadatlanul olvas. Talán Marsarkot kivéve nincsen mai államférfi, aki ilyen szoros kapcsolatot tart a modern irodalommal. Az olvasmányairól rendszeres feljegyzéseket vezet. Emil Ludwigit elképesztette a történelmi ismereti mértékével és alaposágával. Mint a sokat olvasó emberek legtöbbje, szívesen ír és kitűnően tud írni. Egy tucatnyi oldalon több lényegest tudott írni a fasiszma-ról, mint Hitler a Mein Kampf 600 oldalas defferjében. Ő a legműveltebb és a dialektikailag a legügyesebb a diktátorok között. Ő az egyetlen a mai uralkodók között, akit hízelgés nélkül intellektuálisnak lehet nevezni. Tud franciául, németül, 1925-ben hozzá fogott az angol nyelv megtanulásához, mert eredetiben akarta olvasni a Times vezércikkeit. Gyakran ír név nélkül a Popolo d'Italia-ba, társ szerzője egy Napoleonról szóló színdarabnak és drámát írt Julius Caesarról.

Azit gyűlöl a legerősebben? Hitler, az arisztokratákat, a pénzt, a macskákat és az öregeséget. Megveti az öreg embereket, mindenképpen az öreg nőket. Nem kedveli, ha a nagyapását emlegetik. Es amikor — 1933 július 29-én volt ez — ötven éves lett, az egész olasz sajtónak halgaltania kellett. Hogy mit szeret a legjobban? Róma városát (szorgalmasan hódol Róma kultuszának (Edda lányát, parasztokat, könyveket, repülőgépeket és a lendületességét, a tempót. A toll szónoka. A magasba írta fel magát.

Akárcsak a többi diktátor, engesztelhetetlen. Sztalin, Hitler és Mussolini sohasem bocsátott meg egy ellenségének.

Nem képmutatósodik. Sohasem tiltkolta a becsúgyát. Akarta mindig és ezt bevallotta nyíltan, a hatalmat és rendületlenül ragaszkodik a hatalomhoz. Viszont úgy tartja, hogy nem pusztá vámszedője a hazafiságnak. A kötelességtudásban Itáliával szemben telik a legnagyobb élvezete. Hogy boldogja volnék a hatalomnak? — kérdezte egyszer. Nem hiszem, hogy az olaszok ezen a véleményen lenének. A kötelesség fűt. A pontosan meghatározott kötelesség a forradalommal és Olasz országgal szemben.

Eros színjátékos talentum. Egyetlen mai államférfi sem veheti fel vele ezen a téren a versenyt. Talán Trotszkij az egyetlen kivétel. Világpolitikát folytat. Hitler például külön világot lát Németországban. Mussolini jól tudja és éppen ez sodorta nehézségekbe, hogy Itálián túl sok minden van.

Rendkívül érzékeny. Egy ismert publicista, akit csodált, meglátogatta 1935 augusztusában Olaszországot és tárgyilagosan referált az ország hangulatáról. Többek között megírta, hogy az abessziniai hadjárat nem igen népszerű. Mussolini megtudta ezt, hiszen majdnem minden lapkivágást elolvas; s lemondta a már megígért intervjút. A Fortune folyóiratot, pedig barátságosan bánt mindig

vele, betiltotta, mert ezt az idézetet adta a korábbi életéről a szája: Mit teszek reggelente, ha felébredtem? Azonnal kiugrom az ágyból. Teljesen függetlenül attól, milyen kedves fejecské pihen a párnámon.

Babonás. A sokezer ajándék között, amely a karrierje elején, feléje záporozott, akadt egy egyiptomi mumiá. De meghalt Lord Carnavon, a Tutanch-Ammon sírjának feltárója. Mussolini rögtön eltávolította a mumiát. Felverte az álmából a Palazzo Chigi szolgaszemélyzetét. (Akkoriban ebben a palotában lakott.) Az éjszaka folyamán fogta el a félsz. Mint megannyi olasz, bizalmatlan természet. Amikor a király Rómából Milánóba telefonált és felajánlotta számára a miniszterelnöki tisztséget, nem hitt a hírek. Nem, mert cselekedni, míg a kinevezést egy hivatalos távirat nem igazolta.

Nem originális gondolkodó. Majd mindegyik gondolatát merítette valahonnan. Ideológiailag a fasiszma, Marx, Nietzsche s Sorel fattyu gyermeke. A fasiszta üdvözlés sem a Mussolini kitalálása, hanem d'Annunzioé. A feketeing sem az ő eszméje. Az arditiek szervezetétől vette át.

Vagy ötször-hatszor kíséreltek meg me-

reánytet ellene. Végtelenül fatalista, de nem hanyagol el semmiféle óvintézkedést. A fáma azt tartja, hogy csak egy ember akad Rómában, akinek Mussolini szót fogad, — a rendőrfőnök. Pontosán azt az utat járja, amit előír számára.

Hitlerrel azt mesélik, hogy egy kis revolvért tartogat az íróasztala fiókjában. Ha az uralma összeomlik, öngyilkosságban fog menekülni. A Ducet más fából faragták. Mussolini birokra fog menni az ellenfeleivel, akárcsak egy nekivadult gorilla.

Uj, nagy demokrata sajtóorgánum jelenik meg Lengyelországban

Varsó, aug. 13. Ma jelent meg a Zwrot c. lap első példánya, amely vezércikkben rámutat arra, hogy egyetlen politikai párt szolgálatába sem áll, de hiú tolmácsa lesz az összes igazi demokraták és hazafiaknak és a nemzet nagy termelő rétegeinek felfogását fogja képviselni egyuttal harcolva a szabad, erős és keresztény Lengyelországrért. A két felfogásbeli áramlat között, amelyek a vilá-

got rázzák napjainkban, — írja a lap — a demokratikus áramlat az erősebb, mert pénzügyi szempontból uralkodik az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország révén Lengyelország választat: a nagy demokrata hatalmak mellé áll, támogatva Franciaország becsületes és békés külpolitikáját, vagy szakadéka veti magát szövetséget köve Németországgal.

Iskolák, intézetek részére

1 matrác (3 darabból) Lei 298
1 gyapjútakaró (színes) Lei 298

TAPITEX S. A.
 Ciu, C. Reg. Ferd. 9. Telefon 2452

Páratlan színházi botrány Hollywoodban

A rendőrség véteit véget a verekedésnek, melynek során világhírű film-művészeket és művésznöket tartóztattak le

Hollywood, augusztus 13. Oriási botrány és verekedés színhelye volt az elmúlt éjszaka az Olympic Auditorium-színház nézőtere. A verekedésnek a botrányának — ami egyébként Amerikában is ritka lly előkelő színház nézőterén — az ad különös érdekességet, hogy abban résztvett egy egész sereg világhírű filmszínész és filmszínésznő. A botrány úgy kezdődött, hogy egy minden valószínűség szerint ittas néző az előadás alatt egyszerűen egy pálinkával telt üveget dobott fel az elsőemeleti erkélyre. Közvetlen utána egy poharat is felhajított az erkélyre és harsányan kiáltotta:

— Ígyatok fiúk!...

Az üveg az ismert Marx filmművészpár egyikének fejére esett, a kiömlő pálinka pedig benedvesítette az ott ülő Al Jolson ruháját és feleségének Ruby Keelernek estélyi öltözékét. Al Jolson oriasi dühbe gurult, lerohant a földszintre, ledobta kabátját, felgyürte ingujját és így állott oda az ismert amerikai boxkivívó párban a támadó elé.

A közönség erre két párta szakadt, egyesek a részeg embert vették védelmükbe, a jelenlévő filmművészek és művésznők pedig Al Jolson pártjára állottak. Oriási sivalkodás, ordítás, majd pofozkodás, végül verekedés vette kezdetét, pár pillanat alatt harcstérré alakult át a nézőtér.

Estélyi ruhákat téptek le egymásról, a nők egymás hajának estek, a két tábor bajvivői úgy a nők, mint a férfiak kiemélet nélkül marcangolták és ütötték egymást.

A színház igazgatósága mindent megkísérelt, előbb leoltották a villanyt, de akkor a küzdelem még pokolibb lett, megkísérelték a színház művészi, műszaki és alkalmazotti seregével szétválasztani, de ez sem sikerült és a harcolók már a színház berendezési székeit zsályait törték össze s annak darabjaival es-

tek egymásnak, de minden kísérlet hiábavaló volt, az elfajult verekedés tovább örjögött. A színház igazgatósága végül is úgy látta, hogy nincs más módja a küzdő felek megfékezésére: a rendőrségre telefonált, ahonnan csakhamar erős rendőrcsapat érkezett, mely gummibotokkal vetett véget az általános verekedésnek.

A rendőrség hivatalos jelentést adott ki az éjféli párbajról, egyben közölte a letartóztatottak névsorát, kik között az ismertebb, sőt világszerte ismert nevek fordulnak elő. Al Jolson és neje Ruby Keeler, Max Lupe Velez és még sokan a kisebb csillagok közül.

Tiltakozások a Times tudósítójának kiutasítása ellen

Berlin, augusztus 13. (Rador.) A külföldi sajtótudósítók szövetsége ma küldöttséget menesztett a sajtóminisztériumba és a Der Angriff című laphoz, tiltakozva a Norman Ebbutt, a Times berlini tudósítója ellen felhozott vádak ellen. Hangoztatja a küldöttség, hogy a külföldi sajtótudósítókrol terjesztett hírek elkerülhetetlenül és igen komolyan megnehezítik a nemzetközi kapcsolatok kedvező alakulását.

— Német állampolgárokat tartóztattak le Oroszországban. Berlinből jelentik: A moszkvai német követség tiltakozását jelentette be több Oroszországban élő német állampolgár letartóztatása miatt. A DNB német távirati ügynökség még tovább megy: jelenti, hogy a letartóztatott német állampolgárokat már ki is végezték.

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ orth. zsidó

leánynevelő intézete — internátusa

Oradea, Str. Ep. Ciorogariu 8. A város központjában. Tágas parkos udvar. — Az 1937—38. iskolai évre a beiratás megkezdődött. A növendékek kitűnő ellátáson kívül szakkerü előkészítésben részesülnek a bentlakó diplomás tanárnők útján. Az intézetben tenisz- és korcsolyapálya! Zenei kiképzés! Idegen nyelvek! Mérsékelt díjak! Kitűnő referenciák! Prospektus! Telefonszám 11.

SPORT

Mégis husz résztvevője lesz a Nemzeti Bajnokság A) csoportjának hátrérléssel sikerült megszerezni a fizikai nagyságot hozzájárulását?

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy a labdarúgószövetség tanácsa úgy döntött, hogy az eddigi 12-es létszámú elsőosztály helyett már az idén két tizes csoportban bonyolítja le a Nemzeti Bajnokságot. Ez a terv részben helyesítésre talált az egyesületek körében, de másrészt főleg a tavalyi A) divízió résztvevői tiltakoztak ellene hangoztatva, hogy az ujonnan elsőosztályúknak minősített egyesületekkel játszandó mérkőzéseik nem fognak elegendő vonzerőt gyakorolni közönségünkre, másrészt pedig a csapatok igen hosszú utazásnak lesznek kitéve. Időközben többé-kevésbé komolytalan tervek is felmerültek olyan értelemben, hogy a 20-as létszámot is bővítsék ki, ezeket az indítványokat azonban az illetékesek nem vették figyelembe, hanem igyekeztek leküzdeni a „12-ek” ellenállását. Ez most látzólag sikerült. A szövetség diplomatai elhatározták, hogy kétféleképpen osztanak fel a 12 jogszabályi elsőosztályú egyesület között. A kolozsvári egyesületek, a Victoria és Universitatea siettek kijelenteni, hogy elfogadják a fejenként rájuk eső 166.666 lejt. A szövetség közleménye szerint azonban nem egyenlően osztják fel a kétféleképpen, hanem arányosítást alapoz. Ez annyit jelent, hogy a gordiusi csomó még sem lett megoldva, mert csak elvi kérdésben folyt a harc, most a konkrét anyagiakért még vehemensebb összetűzésre van kilátás.

A kérdésben azonban újabb viharokra van kilátás, mert különös eljárás, hogy Tilea elnök saját politikai szemponttal magvalósításért a labdarúgószövetség pénztárát veszi igénybe, amely fölött csak a közgyűlés rendelkezik.

Mi a helyzet a kerületi vízilabda-bajnokságban?

Cluj, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkban közöltük már, hogy az Universitatea kétszeri meghosszabbítás után legyőzte a KAC-ot és ezzel ismét megnyerte a kerületi vízilabda-bajnokságot. Az egyetemiek ezzel sorrendben hatodik bajnokságukat szereztek meg. Az idény elején úgy látszott ugyan, hogy csapatuk nem fogja tudni felvenni a versenyt az atlétákkal, de a finisben mégis összeszedték magukat. Tárnyilagosan meg kell azonban állapítani, hogy nagy különbség nincsen a két együttes játékerője között.

A többi egyesület, a Victoria, Haggibbor és UEC nem közelítik meg az élenlevőket játé-

tudásban. Mindhárom egyforma tudással rendelkeznek. Ezt mutatja az alábbi táblázat is, amiből kiderül, hogy az utolsó mérkőzés van hivatva dönteni a kieső személye felől. Könnyen lehet, hogy ez az idén balszerencsével küzdő Haggibbor lesz. Kieséséről ugyan nem is lehet szó, mert a szabályok értelmében az elsőosztály utolsó helyezetteinek két fordulónál kell összemérnie erejét a másodikosztály elsőjével, adott esetben a Napocával. A vízilabdabizottság azonban azzal a tervvel foglalkozik, hogy a Napocát egyszerűen elsőosztályúknak minősíti. Így is maradna elég csapat a másodikosztályban, viszont ez lehetővé tenné a kerületnek azt, hogy az országos vízilabda-bajnokságban, mint a legnépesebb mezőnyű kerület, két csapattal képviseltesse magát a jövőben.

Az I. oszt. bajnokság állása pillanatnyilag a következők:

1. Universitatea	8	6	1	0	40:3	14
2. KAC	8	6	1	0	36:2	14
3. Victoria	7	2	1	4	9:35	5
4. Haggibbor	8	1	1	6	7:28	3
5. UEC	7	1	0	6	5:25	2

(A Victoria-UEC mérkőzés eredményét legújabb sporthíreink között közöljük.)

Vasárnap Haggibbor-Echo barátságos mérkőzés

Cluj, augusztus 13. Tekintettel arra, hogy a helyi nagycsapatok vasárnap idegenben játszanak, a városi sporttelepen egyetlen mérkőzés lesz: a Haggibbor a jóképességű Echoval ütközik meg barátságos keretek között. A mérkőzés délután 5 órakor kezdődik mérkőzést helyarád mellett.

A KMSC uszónversenyének első napján, ma szombaton délután 5 órai kezdettel a következő számokat tartják meg: 50 m ifj. mell, 50 m gyermek gyors, 50 m leánygyermek mell, 50 m ifj. hát, 50 m leány hát, 3x50 m ifj. gyors, 50 gyermek mell, 50 m férfi hát, vízilabda (KMSC-kombinált).

Az amerikai atléták egyik Európában túrázó csoportjaként tagjaként Levy, az USA diszkoszvető bajnoka nagyszerű eredményeket ér el. A csoport legutóbb Stockholmban vett részt háromnapos viadalon és Levy maga mögé utasította olyamevű versenyzőket, mint Bergh, Hedvall, Andersson (volt világrekorder) és Oberweger (olimpiai helyezett), Levy a newyorki Makkabi tagja, aki

már tavaly is kitűnt eredményeivel, de a berlini olimpiától az ismert okok miatt távol maradt.

Mégsem rendezik meg a Románia körüli kerékpárversenyt? Budapesti híradás szerint tekintettel arra, hogy a Románia körüli kerékpárversenyt az idén minden bizonnyal nem tartják meg, a román válogatott kerékpáros együttes résztvesz a Tour de Hongrie, — miután a terminusütközés okozta akadályok ezzel elsimultak. Ugyanígy elindul a lengyel, jugoszláv és bolgár válogatott legénység is. Ez lesz a Balkán kerékpársportjának első komoly erőpróbája.

A Hungaria csapata, amely szombaton a Ripensával, vasárnap a Venus-szal játszik, csütörtökön elutazott Bucurestibe. Ellenfelei közül a Venus játszott a brasovi ACFR-rel, viszont a Ripensia főleg kondíciós felkészültségével akar sikert elérni a magyar bajnoksáppal szemben.

AZ ARADI HAKOAH tiz versenyzővel vesz részt az Erdélyi Makkabi kerületek marosvásárhelyi bajnoki uszónversenyén. A csoportot Salamon Ignác dr elnök vezeti.

A prágai Sparta kebelében válság dúl. Az egyesületnek kerek egymillió korona adóssága van, amit részben a Közép-Európa Kupa bevételeiből szeretett volna rendezni. De, mint ismeretes, a Sparta az első fordulón elvérzett...

Chisinauban az Arsenal asztaliteniszversenyt Molost, az ottani Hakoah játékosai nyert.

A magyar válogatott uszóstáfa 4x100 m gyorsúszásban 4:04.4 p idővel új világrekordot állított fel. Az átlag tehát 1:01.1 p!

A kolozsvári Victoria vasárnap Marosvásárhelyen játszik az ottani Muressel. A monostoriakat Medgyesre is hívták, de lényegesen gyengébb feltételek mellett. — Az U. Oradea utazik vasárnap, ahol a NAC-cal játszik revánst.

Ma kezdődnek Románia uszójainak versenyei. Románia folyó évi uszójainakéi ma délután kezdődnek Nagyszébenben. Igen nagyszámú versenyző indít rohamot a rekordok ellen.

Zsidó iparosok figyelmébe. Szives tudomásulvétel végett közöljük, hogy a cluji zsidó iparosok tevékenységét az U. Oradea Baal Mela a házban a Str. Masaryk 3, a volt Tornavivódával szemben levő Miriszlay-pályán hétfőn, f. hó 16-án este 8 órakor tartja alakuló közgyűlést, amelyre az érdeklődőket baráti szeretettel ezuton is meghívja a vezetőség.

SZÍNHÁZ·FILM MŰVÉSZET

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől premier: A bozalmak hajója. Szenzációs kalandorfilm a kalózok életéből. Főszerepekben: Richard Cromwell, Noah Beery, Sally Blane.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

I. A szenvedély rabjai. Harry Baur legművészebb teljesítménye. Egy különleges francia világláger. Előadás kezdete: 4.05, 6.40, 9.30 órakor. II. Stan és Bran (Mint való). A komikusok két fejedelmének legmulatságosabb filmje. Előadás kezdete: 3.25, 6, 8.30, 11 órakor. Legújabb Fox Journal.

MUNKÁJ MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől, pénteken, szombaton, vasárnap 3, 6 és 9 órakor: I. Az asszonyok bálványa gyönyörű rendezői operett film-láger. Fősz.: Nino Martini világhírű tenorist, partnere Genevieve Tobine. — II. Gyemekfablok. Izgalmas gangster dráma. Fősz.: Chester Morris és Sally Eilers. — III. Journal.

DAVILA MOZGÓ MŰSORA:

Szenzációs kettős műsor: Rose Marie. Operett. Fősz.: Jeanette MacDonald. II. Utolsó pogányok. Fősz.: Mala és Lotus. Előadás kezdete: 3, 6 és 9 órakor. JON! Salamon Béla és társulata.

Beiratások a „Principesa Ileana” leánygimnáziumba. A kolozsvári „Principesa Ileana” leánygimnáziumba a beiratkozások naponta folynak a Calea Marechal Foch 83-85. szám alatt augusztus 31-ig bezárólag. A javítvizsgák szeptember 1-én kezdődnek. Az V. osztályba lépők felvételi vizsgáit szeptember 6-án, az I. osztályba lépők felvételi vizsgáit szeptember 7-én tartják meg. A magánvizsgák szintén szeptember 1-én kezdődnek. Csak azoknak a növendékeknek a beiratkozását ismerik el érvényesnek, akik a szabályoknak megfelelőleg az évi tandíjnak felét befizették.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közléssel egy szö 2 lej, vasárnap betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat díszkérő mellett közvetít Klein Mór Ajud. Str. Prințul Carol 44. (V. laszbélyeg).

Zsákszőnyegek kivarrva féláron eladók. Megtekinthetők Főter 22. Trafik. (Schey mellett.)

Oradean-Nagyváradon zsidó középiskola tanár 1-2 diákot teljes ellátásra vállal. Cim a kiadóban.

Konyhabutorok a legdivatosabb színekben és a legmodernebb kivitelben olcsón kaphatók. Tekintse meg modelljeimet vételköltséget nélkül a Str. Gh. Baritu 10. szám alatti asztalosműhelyben.

Keresünk két személyes különbejárta burtozott szobát fűdőszobahasználattal aug. 15-re. Ajánlatokat „Tiszviselőnk” jellegre a kiadóba kérek.

Papírkereskedőségét nyomdai rendelések felvételében jártas, azonnal alkalmazást nyehet szombatonként zárvatartott üzletben. Kort és eddigi működést tartalmazó ajánlat kéretik: Goldstein Jakab papírkereskedés és nyomda Dej.

Tricotage üzem komplett felszerelve eladó. Egyes gépeket is eladók. Érdeklődők adják le címüket „Kézpénz” jellegre.

A seini (szatmármegyei) orth. hitközség keres a Jomin Najrominra egy szigorúan vallásos muzsáfelőmádkozót. Fizetés meg- egyezés szerint. Költséget csak a megfelelő- nek térítünk meg.

Intelligens hivatalnok vagy diákúny lakrát, esetleg teljes ellátást kaphat urhá- nál. Cim a kiadóban „Kertes ház” jellegre.

Megnyit az Adler-féle אדלר פאבר- cukrászda. Legkiválóbb minőségű sütemények. Reggeli, uszonna kávé. Rendeléseket jutányo- san vállalunk. F. Dávid u. 18.

Valódi Gebrüder Stingl rövid keresztúros fekete **Zongora, modern ebédő, perzsaszőnyeg és biedermaier szalon félláron sürgösen eladó** Vétel esetén Félix-fűdőig előre bejelentett utazási költséget tértem. STERNBERG bizományi üzlet ORADEA, Bul. Regele Ferdinand 13.

UFicsaládból származó zsidó tanulólány magános kolozsvári zsidó urasszonnyal teljes ellátást kaphat. Megkereséseket a kiadóhiva- talhoz „Kóser” jellegre.

Kötőgépek figyelmébe! Rendkívül olcsó alkalmi árban eladó egy 10/30-as és 9/30-as kifogástalan állapotban levő kötépgép. Herskovits Sighet, Bratianu 10.

Intelligens, németül, románul beszélő nő keresek iskolabáráró gimnázista leánykákhoz, aki háziasszonyi teendőket is végez. Dr Kaufmann Saturnare, Petru Rares 27.

150-200 ezer lejjel betársulnék rentábilis iparvállalatba vagy üzletbe. Ajánlatokat „Rentábilis” jellege alatt a kiadóba kérek.

Jól és olcsón étkeztethetünk — kihordásos is — Elekák orth. kóser étkezőjében. Főzetértő leány felvétetik.

Vatgabéles vasárnap este Menyász „Elles-beta” אלה שמח éttermeben Calea Regele Ferdinand 37. Augusztus 15-től új olcsóbb abonoma rendszer.

Intelligens zsidólány, perfekt román, ma- gyar és német nyelvtudással gyerekek mellé ajánlkozik. Háztartásban is segítkezik. Vá- dékre is. Cim a kiadóban.

Pályázat. A cluji Keren Kayemeth ro- da titkárnőt keres. Pályázhatnak gépirás- tudó iskolázott leányok fizetési igények meg- jelölésével. Határidő: 1937 augusztus hó 31. Cim: Cluj, str. Memorenduhul 13.

Közöltesse ujévi üdvözlését az UJ KELET ROSHASANAI számában.

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 6-án jelenik meg. Uly módon jókívánságai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyuttal támogatja a Keren Kayemetet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és borítékok, valamint a szétküldés posta- költsége kerülnének.

Egyszerű üdvözlés, folytatólágon közölve	30.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön sorban	50.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön szöveggel	100.— lej
Nagyalaku keretes üdvözlés üzletek, vállalatok, egyesületek részére	250.— lej

Küldje be üdvözlése szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókkiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez.

HIREK

Japán hadiereje

A szerényen „konfliktusnak“ elkeresztelt japán-kínai háború természetesen ráirányította a világ figyelmét a két szembenálló fél haderejére. A kínai hadsereget illetőleg, nincs sok új mondanivaló, azonkívül, hogy német segítséggel erősen újja szervezik. Annyit meg kell jegyeznünk, hogy ez a hadsereg nem foglalja magában a roppant nagy és egységes kínai tömeget, amely ellent tudna állani akármilyen erős támadásnak.

Ami a japán hadsereget illeti, mindenki tisztában van valódi értékével és modern szervezettségével. „A Zár Industrializáció“, szovjet lap rendkívül érdekes adatokat közöl a japán légi haderőről, amelyből kitűnik, hogy a Felkelő Nap Országja a világ egyik leghatalmasabb s legerősebb légi haderejével rendelkezik.

1931 és 1936 között a szárazföld és tengerészeti minisztérium összesen ötmillió 89520 yent költött fegyverkezésre és ebből az összegből jelentős százalék jutott a légi haderő növelésére is. 1937-ben a japán költségvetésben 140 millió yent irányoztak elő a hadügyminisztériumnak, kétszázmillióval többet, mint 1936-ban és körülbelül ötven százalékkal a jelenlegi költségvetésénél. 1927-től 1937-ig 373 millió yennel növekedett a légi haderő fejlesztésére fordított összeg. Ez a hatalmas összeg körülbelül huszonhét százalékat tette ki az akkori költségvetésnek. Vajon japán csak a hivatalos költségvetésben fejtűntetett összegeket fordította légi haderőjére? Szó sincs róla. Különböző összegek szerepelnek a költségvetésben, amelyeket más célokra jelentettek be, de amelyeket a valóságban mind a légi haderő emésztett fel. Szakértők véleménye szerint a hivatalosan fejtűntetett összeggel szemben, Japán az utóbbi tíz esztendőben összesen 700 millió yent költött el légi haderőjének növelésére. Japánnak ebben a pillanatban körülbelül 15.000 repülőgépe van „forgalomban“ és ugyannyi a „tartalékolt“ repülőgépek száma is.

Ennek a roppant nagy légi haderőnek fele Mandzsukóban van összpontosítva, tehát közvetlenül Kínát fenyegeti, amely Japánhoz viszonyítva elenyészően csekély repülőflottával rendelkezik. A Felkelő Nap Országja azonban korántsem akar megállni mai állományával. Tervük: olyan nagyra növelni a légi haderőt, hogy legalább öt esztendőig egyetlen országot se tudja tulajdonítani őket. De még a mennyiségénél is nagyobb eredményeket akarnak elérni a minőség tekintetében. Japánnak meg van a lehetősége és a szívóssága ahhoz, hogy az emberileg elérhető legelőkeltebb légi haderőt fejlessze ki.

Mindenekelőtt pedig az a tervük, hogy egységes vezetés alá helyezze légi haderőjüket, ma ugyanis a japán repülés részben a hadügyminisztériumtól, részben a tengerészeti minisztériumtól függ. Független légi haderőt akarnak teremteni, amely ne tartoznék az előbb említett minisztériumok hatáskörébe. Ennek a légi haderőnek a parancsnoksága a szárazföldi hadsereg parancsnokságával egyenlő rangú és jogu hatáskörrel rendelkezne.

Hogy ezt keresztülvihessék, erős és kitartóan ellátott iparra van szükségük. Biztos lehetünk abban, hogy Nippon már gondol arra, hogy negyven százalékkal növelje hadiiparát. Ami a repülőgépipart illeti, 1940-ig meg akarják kettőzni a termelést, az 1936-i termeléshez viszonyítva. Három tábornok, Ueda, Otake és Vatabe, visszavonult a katonai működéstől, mert, hogy 20 millió yent alapítókével repülőgépgyárat alapítsanak, amely kizárólag a hadsereg szolgálatában álljon. Az elnöki üzemet Cigasaki kerületben építétek és olasz mérnököket szerződésnek. Kavanisi kerületben tervezett üzem a motortermelés művelését célozná. A harci üzemet Mufdenben, Mandzsukuo szíben tervezik és ez központja volna a repülésnek. Hogy milyen céllal, arról se beszélünk.

Mindeneknek a megvalósítása azonban a vasanyag körül fordul meg. Vajjon

Japán szembe tud nézni ezzel a problémával? Azt hinné az ember, hogy igen, mert amidőn rátette a kezét Mandzsukóra és az északkeleti tartományokra, a nehéz petroleum és a kaucsuk kivételével megszerezte mindazt, amire szüksége volt.

Ezenkívül tegyük hozzá, hogy a légi haderőn kívül Japán háromszázhatvan tona személyszállító hajóval, 80 ezer tona anyahajóval, 116 ezer 400 tona elsőrendű cirkálóval, 144 ezer tona másodrendű cirkálóval, 144 ezer tona torpedórombolóval, 100 ezer tona tengeralattjáróval és 233 óceánjáróval rendelkezik, amely összesen 890 ezer tonnát tesz ki.

Ami szárazföldi hadseregét illeti ötszázalékos növekedés mutatkozik az 1914-i állományhoz viszonyítva. A világháborúban egyetlen japán hadosztály, 220 ezer fegyver- és gépfegyvergyőlt tudott kilőni percenként. Ma 450000 golyót képes szórni ugyanannyi idő alatt. Végül az sem jelentéktelen, hogy a japán hadsereg ma 700 tankkal rendelkezik.

Mindennek tudatában félelmetes még a gondolata is annak, hogy Japán Észak-Kína meghódítására feni a fogát. Eppen ezért illuzórius Csan-Kai-Sek tábornoknak az a derülítő kijelentése, hogy Kína utolsó lehelletig harcolni fog, mindaddig, míg Kínából kiteszi a szürét a japánoknak.

Talán igaz lehet a kínai tábornok véleménye, hogy Japán nem legyőzhető. Igen, de előbb vérözönnel árasztja el Kínát, halomra bombázza városait és kiaknázza gazdagságát. Ha Japán hadereje kitűnő is, Kína viszont minden idejét arra fordítja, hogy pótolja a hiányokat. És mivel a forrásai elképesztően bőségesek, talán még az is feltehető, hogy győzni fog.

Végeredményben a kínai-japán „konfliktus“, közelről nézve nagyon gyászos képet nyújt. Vajjon véget ér valaha a Sanghajban dúló harc? Nem szabad elveszteni a reményt, legalább az egyetemes emberiség nevében nem.

A Zsidókörházat fejleszteni kell lépjen be a Kórházegyesületbe!

— **Mária királyné egy hónapig Branban üdül.** Bucurestiből jelentik: Öfelsége Mária királyné hétfőn egyhónapi pihenésre Branba megy. Az özvegy királyné szerencsésen felgyógyult betegségéből és most lábadozásának utolsó heteit tölti Branban.

— **London védhető a légitámadás ellen.** Londonból jelentik: A minapi légvédelmi gyakorlatok arra a derülítő következtetésre vezettek, hogy London egyike a légi uton legnehezebben megtámadható városoknak. A légügyi minisztérium számításai szerint a gyakorlatok alkalmával keresztülvitt támadások 80 százaléka meg lett húsivta. Elősegíti a védekezés hatékonyságát az idegen repülők számára szokatlan angol időjárás is, ami megsokszorozta az angol pilótáknak.

— **Atkinék a vérnyomása magas és szív-működése rendetlen,** úgy érhet el erőlködés nélküli megfelelő könnyű étkezést, ha reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet iszik. Az orvosok ajánlják.

— **Anghelcsu megdorgálta a gyenge eredményt elért iskolák igazgatóit.** Bucurestiből jelentik: Dr. Anghelcsu közoktatásiügyi miniszter személyesen dorgálólevelet intézett azon középiskolák igazgatóihoz s tanfőnökhöz, amelyek végtétjéig igen gyenge eredményt értek el a júniusi érettségi vizsgálatokon. Egyidejűleg dicséret leveleket intézett a sikeres eredményt felmutató intézetek igazgatóihoz.

— **A Rapid szindikátus értesítése.** Kalauz-nók számára kurzus kezdődik a napokban. A jelöltek jelentkezzenek a Rapid szindikátus Regele Carol II. 119. szám alatti helyiségében.

— **London főpolgármestere Pöstyénben.** Az angol főváros nemrég megválasztott lordmayorja, Sir Harry Twyford, a napokban külön repülőgépen leszállt Pöstyénben, hogy itt háromhetes gyógykúrát tartson. London lordmayorja, Sir Harry Twyford, rendkívül szimpatikus ötven év körül ur, aki már fiatal korában aránylag nagy szerepet játszott London közelében. Októberben fogja átvenni hivatalát. Pöstyénben szigorúan betartja kuráját és szabad idejében a környék szlovák falvaiba látogat el és megnézi a Vág völgyének váromjait. Nagy érdeklődést tanúsít a folklórisztika iránt és magánmuzeuma számára néhány szlovák szőttest és morva népviseletet vásárolt.

— **Huszezer autót lopott össze egy amerikai rablóbanda.** Newyorkból jelentik: A rendőrség Brooklynban hosszú nyomozás után autót tolvajbandát leleltett le, amely több éve működött és amelynek vakésgos územe volt New-Jerseyben. A tolvajok az ellopott autót átépítették és így könnyebben értékesítették. Az évek során összesen 20.000 autót loptak el.

— **Kézigránát gyilkolt egy svájci hadgyakorlaton.** Bernből jelentik: Walestadtban egy tiszt figyelmetlenségéből elejtett egy kézigránátot, amely felrobbant. Egy tiszt meghalt, több súlyosan megsebesült, köztük a célövölde vezetője is.

— **Petróleumra bukkantak Dolj és Gorj megyékben.** Bucurestiből jelentik: Dolj és Gorj megyében szakértők kutatnak kőolaj után.

— **Eljegyzés.** Diamantstein Herminkét Zágura (Dej) eljegyezte Purjesz Ignác (Satumare). M. k. é. h.

— **Szigoru intézkedések a közfend védelmére.** Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium sorozatos rendeleteket adott ki a közrend védelmére. A rendeletek hatályát a belügyminisztérium úgy akarja ta ulmányozni, hogy a prefektusokat heti jelentések megtételére szólította fel.

Olcsó 7 napos utókura BAILE Episcopestibe

Püspökfürdő Oradea mellett
 Viktoria szállodába 875 lej
 Transilvania " 1155 "
 Dacia " 1295 "

A hétnapos utókura bent foglaltatik

napi háromszori elsőrendű étlap szerinti étkezés. Szoba, kénes-, gyógy-, vagy hullámfürdő.

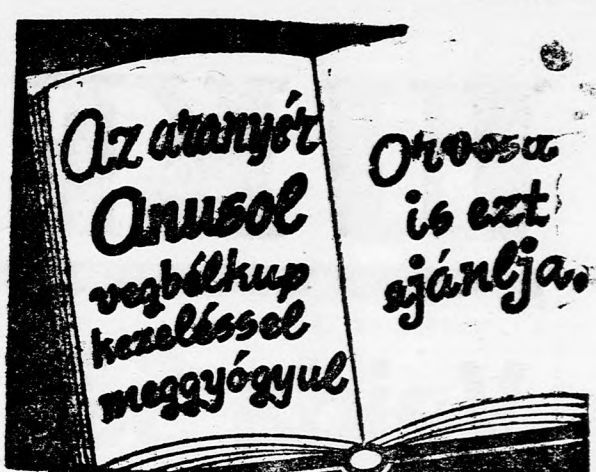
Az olcsó hétnapos utókura aug. 21-én kezdődik, a fenti árak mellett szezon végéig meghosszabbítható

Kivánatra orth. köser étkezés. — Vasuti kedvezmény. Forró iszapfürdők és pakolások. — Románia egyetlen hullámfürdője.

— **Elzárják a Sulina ágat a Duna-deltán.** Bucurestiből jelentik: Ismeretes, hogy szakértői vélemény szerint a Sulina ág, mely a Duna-deltán a Duna és a tenger közötti közlekedést szabályozza, rövidesen bedugul. Ezért az Európai Dunahajózási Társaság közeli ülésén azt a határozatot fogják hozni, hogy a Sulina ágat lezárják és új csatormát nyitnak a Duna-deltán.

A zsidóság várai az intézmények lépjen be a Kórházegyesületbe!

— **Augusztus 17-én döntenek a temesvári Lloyd társulat vagyonáról és jogi személyiségéről.** Temesvár gazdasági köreit élénken foglalkoztatja az az ügy, amely az évtizedes Lloyd társulat vagyonát és magának a társulatnak a létét fenyegeti. Néhány hónappal ezelőtt a kereskedelmi minisztérium két kiküldött vizsgálatot folytatott le a társulat jogi személyiségének ügyében. A két minisztériumi kiküldött el-távozása után **Jonasiu Titu** országgyűlési képviselő az Árutőzsde temesvári elnöke beadványt intézett a törvényszékhez, melyben kifejtette, hogy a Lloyd társulat működése nem felel meg az eredeti célkitűzésnek és ennek alapján kéri a társulat jogi személyiségének megvonását, valamint a vállalat felszámolását és a Lloyd mintegy 15—20 millió lejt kitevő vagyonának a temesvári árutőzsdére való átruházását. Beadványában elmondja még az árutőzsde elnöke, hogy a Lloyd társulat 1935-ben és 1906-ban megváltoztatta alapszabályait, amely szerint többé nem járul hozzá az Árutőzsde fenntartásához sem pedig anyagi támogatásához. A temesvári törvényszék augusztus 17-re tűzte ki a per tárgyalását, amelynek kimenetelére elő temesvári többségi és kisebbségi gazdasági körökben rendkívül nagy érdeklődéssel tekintenek.

— **Időjárásjelentés.** Emelkedő légnyomás, továbbra is szép idő, nappal meleg, éjjel lehűlés várható. Az ég derült. Délkeleti szél, a hőmérséklet lassu felmelegedése várható. Bucurestiben péntek délelben 32 fokot mértek.

— **A mezőgazdaság gépesítésének programja.** Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium közlése szerint eddig 234 traktort osztottak szét a mezőgazdák között. A traktorok 22 megyében működnek. A minisztérium a jövő őszig további 150 gépet akar a falvakban elhelyezni.

— **Jelentés a pincéri frontról.** A kolozvári kávéházakat, éttermeket, bárakat látogató n. é. közönség b. tudomására adjuk, hogy a „Pincérek Segélyző Egyesülete“ Aggmenháza alapja javára rendezendő táncestély az Ujságíróklub összes termeiben, 1937 év augusztus hó 31-én, azaz kedden este lesz megtartva, midőn is pont 10 órakor fog megszólalni Puskás Béla hírneves és közkedvelt zenekarának hegedűje és kezdetét veszi a szezonleghíresebb, ropogós-nál-ropogósabb tánc. Az estélyre szóló meghívók és tiszteletjegyek a napokban lesznek a n. é. közönség részére kibocsátva. *A rendező bizottság.*

— **HIRDETMEŒY.** Templomunk bértiléstulajdonosait tisztelettel értesítjük, hogy az elmúlt évi ülőhelyeket f. évi augusztus hó 1-től augusztus hó 15-ig este 6 óráig tartjuk fenn. — Kérjük, hogy ezen határidőn belül igényeiket az egyet titkári hivatalában (Str. Gheorghe Baritiu 16.) annál is inkább bejelenteni és jegyeiket kiváltani sziveskedjenek, mert későbbi jelentkezéseket nincs módunkban figyelembe venni. Egyben értesítjük t. templomlátogatóinkat, hogy ezidén egy — minden igényeket kielégítő — kitűnő baálfejlőt szerdőtettünk a nagyünnepekre. *A „Poale Czedek elnöksége és templombizottsága.*

— **Pályázat.** A clujai ort. hitközség ének-karhoz, kerestetik egy basszus, aki már ének-karban működött, azonnalra. Jelentkezni lehet Weisz Izidor főkantornál, Calea Deceval 13. szám.

— **Ma, szombaton este van a szezon legjobban előkészített nyári táncmulatsága.** Szabadtéri előadás, óriási tombolajáték értékes tárgyakkal, táncverseny értékes nyere-ményekkel. Kitiünő konyha, töltes italok. A mulatság szombat este 9 órakor kezdődik a Str. Saguna 13 szám alatti volt „Cristal Palace d'Été kerthelyiségben. Tánc reggelig.

— **Figyelmeztetés.** A halmai Ceiró Mizrachi vezetősége figyelmezteti mindazokat, akiket illet, hogy egy magát Moische Schusternek nevező egyén azzal látogat el családokhoz, akik Palesztinába akarnak vándorolni, hogy helyezzenek letébe két-háromezer lejt és ő megszerzi a certifikátot. Sokan bedűlnék a közlékeny, jó svádájú embernek, aki Szat-máron, Nagykarolyban, Mihályfalván, Felső-víson szédítette az embereket. Hol Wertheimernek, hol Weinbergernek mondotta magát, különböző megbízásokat vállal, előlegeket vesz fel és mindenünnen angolosan távozik. Különösen zsidó proletárlányok mennek lépre neki. Az illető magas, telt arcu, nyírott szakállu férfi, haja kissé vöröses. Barna öltönyben járt, pecces barna kalapban. Óvakodni kell tőle.

“OLLA”

eloszt 100.000 frankot a párizsi világkiállításán

Önt is szivesen látjuk! „OLLA“ kiállítási pavillonja, Pavillon de la Santé 24 B.

GUSZTUS 14.

ÖRÖK ÉS ÉS

2 lej, vastagabb apróírdetés 20 lej, zalék kedvezmény, fizetendő. Jellegesen, ha portóbélyeg van.

60 mellett közvetlenül Carol 44. (Vá.)

féláron eladók. Trafik. (Schery)

szidő középiskolai látásra vállal. Cim

atosabb színekben en olcsón kaphatók. vételkötelezettség szám alatti asztal

különbejárta buhasználattal aug. viselőnök“ jellegre

nyomdai rendelések alkalmazást nyertartott üzletben. tartalmazó ajánlat papírkereskedés és

ett felszerelve elok. Érdeklődők adt jellegre.

orth. hitközség nra egy szigoruan zót. Fizetés megcsak a megfelelő

knó vagy diáknyást kaphat urháztés ház“ jellegre.

szidő kereszthuro

ny ebédli, szalon demayer szalon sen eladó g előre bejelentett m. STERNBERG DEA, Eul. Regele 13.

szidő tanulóány urasszonynál teljeséseket a kiadóhiv

! Rendkívül olcsó y 10/00-as és 9/00-as évő kőfogép. Hersko

ománul beszélő notánázista leánykötet is végez. Dr Kaufares 27.

etársulnák rentábilis zletbe. Ajánlatokat a kiadóba kérek.

tünk — kihordással étközjében. Pöztet

ste Menyász „Ellas-sen Calea Regele Fer-5-től új olcsóbb abo

perfekt román, maással gyerekek mellé is segítkezik. Vian.

Koren Kayemeth iroPályázhatnak gépirásfizetési igények meg17 augusztus hó 31-üdi 13.

UJ KELET Legújabb hírek

Vaida Sándor „nemzeti egység”-kormányt tart valóságosnak

A Román Front vezére nem hiszi, de nem tartja kizártnak, hogy Mihalache kerüljön hatalomra. Újabb munkaprogramot dolgoznak ki a liberális miniszterek

Bucuresti, aug. 13. (Az Uj Kelet tud.) D. N. Joantzescu, a Frontul Românesc főtitkára hosszabb külföldi autótúráról visszatérve kiszállt Kolozsváron és megállította Vajda Sándort, akivel közel négy óra hosszútartó megbeszélést folytatott. Joantzescu Olaszországban, majd Franciaországban járt, ahol résztvett a társadalmi biztosítás és szociális gondoskodás szakértőinek nemzetközi értekezletén. Joantzescu részletesen beszámolt Vajdának külföldi impresszióiról és prezentálta azokat a francia lapokat, amelyek az uralkodó párizsi tartózkodásának politikai hátterét kommentálták.

Vajda és a kormányutódlás A beszélgetés során természetesen felmerült a belpolitikai helyzet kérdése is. Vajda Sándor kijelentette Joantzescu előtt, hogy Tatarescu kormányzása még néhány hónapig is eltarthat. Ennélfogva feleslegesnek tartja, hogy közelebről Bucurestibe utazzék. Nem hiszi, bár nem tartja kizártnak, hogy Tatarescu után Mihalache következzen. Arról szó sem lehet, hogy a nemzeti parasztpárttal bár milyen formában együttműködjen. Sokkal valószínűbbnek tartja, hogy ismét a „nemzeti megegyezés” formulája alapján fog az uralkodó valakinek kormányalakítási megbízást adni. A Frontul Românesc nyugodtan fogadná a nemzeti parasztpárt hatalomra kerülését. Vajda meg van győződve arról, hogy a párt kormányzása csak rövid életű lehet, annál is inkább, minthogy a nemzeti parasztpárt hatalomrahívása maga után vonná a baloldali pártok azonnali kollektívizálását. Ezzel kapcsolatosan Vajda hivatkozott arra, hogy a jobboldali pártok szavazatainak összessége meghaladja a nemzeti parasztpárt szavazatainak számát. Vajda egyébként ismételt kijelentette, hogy meg van elégedve a legutóbbi megyei választások eredményével. Pártja alig két éves szervezkedési multra tekint vissza és távolról sem rendelkezett azokkal az anyagi eszközökkel, amelyek a kormány, a nemzeti parasztpárt vagy akár a cuzisták rendelkezésére állottak.

Az Adeverul értesítése szerint a közigazgatási választások eredménye alapján a jobb oldali párt tárgyalásokba kezdtek együttműködés létrehozatala érdekében.

A Timpul jelenti, hogy constantai tengerészeti ünnepségek után a kormány tagjai minisztertanácsra ülnek össze, amelyen részt vesznek az addig külföldi utjokról visszatért összes miniszterek is. A miniszterek be fogják terjeszteni reszortjuk munkaprogramját a liberális kormányzás hátralévő idejére. Canciov, pénzügyminiszter fogja meghatározni, hogy a különböző tervek közül mi valósítható meg az adott költségvetési lehetőségek mellett. Egyébként a miniszterek szombaton délelőtt különvontan utaznak a constantai ünnepségekre.

Bucuresti, augusztus 13. A kisanant tanácskozási közbejött okok miatt néhány napos halasztást szenvedtek. Valószínű, hogy a konferenciát augusztus 30.—31-én fogják megtartani. Az elnöklés sora most

Órlás Zoltán Építőipari kézikönyv

1043 lap számtalan ábrával I. Matematika. II. Statika. III. Gyakorlati rész. IV. Altlános rész. Melléklet: Szabvány költségvetések 130 old. — Egészvázsonkötésben Lei 1.155. —

LEPAGE nál
Cluj
Kérjen ingyen jegyzéket!

Antonescu román külügyminiszterre kerül. Előreláthatólag megbeszélés tárgyát fogja képezni az angol-olasz viszony enyhülése, ami új diplomáciai lehetőségek számára nyit utat. Szeptember 1-én a konferencia résztvevői 48 óras kirándulást tesznek a

Dunán a Regele Carol hajóval. A konferencia előkészítésére rövidesen a fővárosba érkezik Iovan Ducscic, az új bucuresti jogoszláv követ, aki eddig a római követ-seget vezette. Ugyancsak visszatér szabadságáról Veverka cseh követ is.

Kolozsvári jelzésű vitorlás halálos katasztrófája a Fekete tengeren

A vitorlás 5 utasa a tengerbe fulladt

Bucuresti, augusztus 13. Mangaliától öt-kilométernyi távolságra Capaoea nevű határ-örpontonál összetört vitorlásbákát találtak. Mihail Vantu grancsárfőhadnagy négy más személy kíséretében tegnap reggel érkezett a bárkával a mangaliai kikötőbe. A bárka kihajózott a tengerre, ahonnan ma akartak visszatérni. A hajnali órákban a hullámok

partra vetették a megsérült bárkát. Ugyancsak a reggeli órákban parta dob-ták a hullámok Vantu főhadnagy holtestét is. A bárka négy másik utasa nem került elő. Valószínűleg, mind a négyen a tengerbe fulladtak. A vitorlás a következő jelzést viseli: „Cluj 519 d. 1.” Mentő csapatokat küldtek a négy utas felkutatására.

Maniu Gyula Kolozsváron

Cluj, augusztus 13. Pénteken reggel Badacsonyból jövet Kolozsvárra érkezett Maniu Gyula. A volt miniszterelnök fogadta politikai barátainak látogatását, akikkel hosszasan elbeszélgetett a Tatarescu audienciája nyomán előállott új politikai helyzetről. Maniu különös meglepedését fejezte ki a nemzeti parasztpárt erdélyi választási sikerei fölött és felkereste dr. Socol Aurelt, a párt clujmegyei tagozatának elnökét, akit az egyik kolozsvári kör-

házban ápolnak, hogy személyesen is tolmácsolja szerencsekívánatait a kolozsmegyei győzelem fölött.

Alkalmunk volt beszélgetést folytatni Maniuval, aki kijelentette, nem foglalkozik aktív politikával és nem kíván a nyilvánosság számára nyilatkozni az ország aktuális politikai problémáiról. Maniu Gyula szombaton reggel visszautazott Badacsonyba.

Bucuresti olvasóink figyelmébe!

BON

Amellyel minden bucuresti olvasónknak jogában áll teljesen

díjmentesen olvasni

a bucuresti magyar könyvkereskedés kölcsönkönyvtárában, ahol 20.000 kötet, könyv áll rendelkezésre. Ezen bon 1937 szeptember 1-ig érvényes.

Kölcsönkönyvtár Bucuresti, Cal. Victoriei 50.

Ujra elsüllyesztettek egy hajót a felkelők

Hadszíntéri jelentések a spanyol frontról

Tunisz, augusztus 13. (Rador). A hatóságok jelentése szerint a Campeador gőzös, amely elmúlt éjjel elsüllyedt a tuniszi partok közelében, 9500 benzint szállított. Megerősítik, hogy a legénység 12 tagja vízbe fulladt. Akiknek sikerült megmenekülniük, elmondják, hogy a hajótörést három, egy spanyol felkelő vizalattjáró által kilőtt torpedó okozta.

Madrid, augusztus 13. (Rador). A köztársasági hivatalos közleménye szerint a déli fronton a köztársasági haderők elfoglalták Loperát, de azután a felkelő segélycsapatok

elől rendben visszavonultak. A harc igen ádáz volt, mindkét részről igen sokan estek el és sokan sebesültek meg.

Salamanca, augusztus 13. (Rador). A felkelők hivatalos közleménye szerint Poronata körzetében a déli arcvonalon a felkelők visszaverték a köztársaságiakat, akik megpróbáltak átszivárogni a felkelők sorain.

Salamanca, augusztus 13. (Rador). Romero a spanyol felkelő kormány nevében hivatalos nyilatkozatot adott, határozottan cáfolva, hogy a Földközi tengeren három kereske-

delmi hajó ellen intézett bombatámadásokat felkelő repülőket követték volna el. Ezek a hírek a valenciai kormány inszINUÁCIÓI, amelyek célja a spanyol viszályt nemzetközivé tenni.

Katonai híradalom Paragvajban

ASSOMPTION, augusztus 13. Paragvajban ma katonai lázadás tört ki, amely elsöpörte a kormányt. Ma reggel a katonai vezetők erőteljes katonai különítmények élén elfoglalták a fővárost és a kormány lemondását követelték. A nyomdának engedve, Franco köztársasági elnök elfogadta a kormány lemondását, majd maga is a katonai iskolába menekült. Penedes ezredes a volt frontarcosok előtt tartott beszédében kijelentette, hogy Franco továbbra is az állam élén marad.

Harminckét francia intellektuel látogatása Kolozsváron

Péntek este 8 óra 5 perckor 32 francia intellektuel érkezett Kolozsvárra. Hét katolikus papon kívül, orvosok és ügyvédek jöttek Romániába, barátsági látogatásra és utjuk során Kolozsvárt is megtekintették. Az állomáson nagyszámú közönség fogadta a francia vendégeket. Jelen volt Racovita professzor, dr. Horváth rendőrkezes, s kolozsmegye alprefektusa, stb. A városháza nevében dr. Purje városi tanácsos francia nyelven üdvözölte a vendégek vezetőjét R. P. Dasonville tisztelettel, majd Agarbiceanu ortodox esperes és az alprefektus román nyelvű beszédét követően, Racovita professzor francia nyelven tézett szívós szavakat a vendégekhez. Dasonville tiszteletes válaszolt az üdvözlő beszédre, majd a vendégek autokaron hajó felé hajtottak. Szombaton délelőtt megtekintik a város nevezetességeit, majd délután fél egy órakor tovább utaznak Bucurestibe.

Amerika vezet a sakkvilágbajnokságban

Stockholm, augusztus 13. A nemzetközi sakkverseny tizenhetedik fordulóján Amerika vezet negyvenhat ponttal, másodikként Magyarország 44 és fél ponttal, majd Hollandia, Lengyelország, Argentina, Csehszlovákia és Esztország következnek.

LEGÚJABB SPOR

Új magasugró világrekord!

Melvin amerikai néger atléta, aki csak múlt héten állított fel Stockholmban magasugró világrekordot 208 cm-es ugrással, tegnap ugyancsak Stockholmban megújította saját rekordját 1 cm-el megjavítva. Ez volt az 50-ik világrekord, amit a stockholmi stadionban felállítottak. Ez is világrekord.

Bucuresti híradás szerint a bécsi Ausztriai értekezleten, minden valószínűség szerint folyó 24-én városunkban játszik.

Pénteken délután játszották le a kerületi vízipótlóbajnokság I. osztályában az utolsó mérkőzést. A Victoria 1:1 (0:0) arányban döntetlenül játszott az UEC-vel. A bajnokság végső állása ennek megfelelően a következő: 1. Universitatea, 2. KAC, 3. Victoria, 4. Haggibbor, 5. UEC.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pog. Telefonszám: 18-60.

GENZURAT

BUKARESTI TÁRSASUTAZÁSUNKAT

nétfőtől, augusztus 16-tól kezdődőleg újból megindítjuk. Indulás hétfőn este 8 óra 19 perckor, visszaindulás szerdán 10 óra 10 perckor.

Centropa AGIMEX Cluj, Piața Unirii 3. Telefon 12-29.

Kata postais
száma in musz.
No. 22478/929.

10. Telefon: 18-60. E
Elvonta 110, negyve
re 600, egészére 1
Hátré: Havonta 2.
Hátré 12, egészére
detések díjazás sz
KELET” a transivi
szállóság egyetlen po
a. Cikkünk utányve
törés megjelölésével

Szára
f

Mosa

Sanghai, augusztus

miniszterelnök „önvé
pát máris igyekszik
kirobbantásának fele
nyíbb és szélesebb k
közük ki a kínai-japán
pilótéri incidens, am
főnyelges komoly kat
ette a japán hadvez
szabb tüzérségi előké
zedette előnyomulá
én. A semleges megf
zetten a japán hadser
óval felette áll a kín
főnyesen a tüzérsége
hogy tegnap, mintegy
til még csak nem is v
Az idegen negyed k
övések után figyelme
hogy a koncessziós ter
megtérítését is hábor
síteni, mire a támad
kijelentette, hogy jap
egyetlen idegennek se
entés szerint a japán
e, melynek házai lár

A háboru

Sangsaiban a kínai
egvéresebb ütközete
egy hatalmas középü
az országotak zsufol
menekültekkel. A kín
ban leirhatatlan zürz
mberek halálos rette
gyik városrészből a
sapott gránátok elől
angtengerben uszók,
nyelög. Az állandó os
köl nem tudnak eljut
etekhez, úgy hogy a t
k sem állt akadályt.
raiból rengetegen es
ázásnak. Az áldozato
adni.

A döntő küzdelem
1932-ben is történt, e
os északi pályaudvar
ni. A pályaudvar a
ran.

Mosaksz

Tokió, augusztus 14.
regnap rendkívüli min
noye herceg miniszter
A minisztertanács elh
án kormány mindent
Nanking felhagyjon a
okálásával, melynek
ban kikényszerítse a
ározták, hogy haladé
minden szükségessé
oltalma érdekében. A
tanács után Konoye h
terelnök nyilatkozato
viselői előtt. „Bármen
mondotta — kénytele

Mosaksz

Mosaksz

Mosaksz

